

OPRACOWANIE PYTANIA

Czy możliwa jest przyjaźń w sytuacjach skrajnych? Omów zagadnienie na podstawie *Dżumy* Alberta Camusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

LEKTURA BAZOWA

Albert Camus, *Dżuma*

EPOKA

Egzystencjalizm

ŹRÓDŁO

ustna.odrabiamy.pl

ZESKANUJ TELEFONEM ALBO KLIKNIJ

Kursy maturalne

Pakiet 10 kursów do matury 2027 od Odrabiamy.pl.

Przećwicz to pytanie

Darmowy symulator matury ustnej. Ocena wg kryteriów CKE.

Posłuchaj

Darmowy kurs z opracowaniem pytań jawnych 2027.

1

O co tak naprawdę pyta komisja

Pytanie jest rozstrzygające: trzeba zająć stanowisko, czy skrajne warunki niszczą więzi, czy właśnie je pogłębiają. *Dżuma* podpowiada odpowiedź twierdzącą - wspólna walka ze złem rodzi autentyczną bliskość. U Camusa przyjaźń wyrasta ze wspólnych wartości i działania, a nie z okoliczności towarzyskich.

przyjaźń	U Camusa więź oparta na wspólnym działaniu, szczerości i wzajemnym szacunku, a nie na okolicznościach towarzyskich. Komisja oczekuje, że pokażesz, z czego ta przyjaźń wyrasta i czym różni się od koleżeństwa.
sytuacje skrajne	Zamknięte miasto, codzienna śmierć, rozłąka z bliskimi i zmęczenie ponad siły. Dla komisji to próba, która ujawnia, czy więzi są prawdziwe, a nie dekoracja opowieści.
czy możliwa	Pytanie rozstrzygające: musisz zająć stanowisko i podać warunki, przy których twoja odpowiedź jest prawdziwa. Sama relacja przyjaźni bez oceny nie wystarczy.

KOMISJA CHCE USŁYSZEĆ

- ✓ Tezę, że przyjaźń w sytuacjach skrajnych jest możliwa i wspólna walka ze złem może ją pogłębić, o ile opiera się na wspólnych wartościach.
- ✓ Co najmniej trzy konkretne sceny z powieści: współpraca Rieux i Tarrou w formacjach sanitarnych, nocna rozmowa o świętości bez Boga, kąpiel w morzu oraz śmierć Tarrou i żałoba Rieux, ewentualnie przemiana Ramberta.
- ✓ Kontekst kontrastowy lub potwierdzający (na przykład obóz niszczący więzi u Borowskiego) i wniosek o tym, co decyduje o przetrwaniu przyjaźni w skrajnych warunkach.

2 Co wziąć z lektury i jaki kontekst wybrać

Z LEKTURY BAZOWEJ

- Rieux i Tarrou w formacjach sanitarnych: Tarrou przychodzi do Rieux z planem ochotniczych formacji, lekarz go przyjmuje i od tej chwili pracują ramię w ramię przez całą epidemię. Znaczenie: przyjaźń rodzi się ze wspólnego działania po stronie ludzi, nie z sympatii.
- Nocna rozmowa na tarasie: Tarrou opowiada Rieux o ojcu prokuratorze, o buncie przeciw wyrokom śmierci i o tym, że chce być świętym bez Boga; Rieux odpowiada, że interesuje go bycie człowiekiem. Znaczenie: szczerość i wspólne wartości jako fundament więzi.
- Kąpiel w morzu: po tej rozmowie przyjaciele, dzięki przepustkom, schodzą na nabrzeże i płyną razem w nocnym morzu, przez chwilę wolni od dżumy. Znaczenie: symboliczna scena czystej przyjaźni i szczęścia, które w sytuacji skrajnej nabierają wyjątkowej wartości.
- Śmierć Tarrou: gdy epidemia gaśnie, Tarrou zapada na dżumę w mieszkaniu Rieux; lekarz i jego matka czuwają przy nim całą noc, a Rieux po jego śmierci czuje, że przegrał partię i pozostała mu tylko pamięć. Znaczenie: przyjaźń jako źródło straty, ale i dowód, że była prawdziwa.
- Rambert: przez tygodnie organizuje ucieczkę do ukochanej z pomocą Cottarda i przemytników, a gdy wszystko jest gotowe, zostaje, bo wstyd byłoby być szczęśliwym samemu; do końca pracuje w formacjach. Znaczenie: solidarność z towarzyszami walki wygrywa z prywatnym szczęściem.
- Grand i Rieux (opcjonalnie): lekarz opiekuje się chorym urzędnikiem, który prosi o spalenie rękopisu swojej powieści, a potem niespodziewanie wraca do zdrowia. Znaczenie: więzi w Oranie obejmują też ludzi zwykłych, a troska o drugiego jest formą przyjaźni.

LITERACKI

POLECANY

Kamienie na szaniec, Aleksander Kamiński

Więź Alka, Zośki i Rudego rodzi się na potajemnych spotkaniach i akcjach sabotażowych, a sprawdza się, gdy koledzy organizują Akcję pod Arsenalem i odbijają torturowanego Rudego gestapo. Postaw tę przyjaźń obok relacji Rieux i Tarrou – obie rodzą się w sytuacji granicznej.

LITERACKI

Opowiadania, Tadeusz Borowski (Proszę państwa do gazu, U nas, w Auschwitzu...)

W obozie relacje sprowadzają się do walki o przetrwanie: więźniowie okradają się nawzajem, a Tadek na rampie nie odczuwa współczucia dla ludzi idących do gazu. Kontrast z Rieux i Tarrou pokazuje, że o przetrwaniu przyjaźni nie decyduje sama sytuacja skrajna, lecz to, czy człowiek zachował wartości, wokół których więź może powstać.

LITERACKI

Iliada, Homer

Przyjaźń Achillesa i Patroklosa rodzi się i sprawdza na wojnie: śmierć Patroklosa wyrywa Achillesa z gniewu na Agamemnona i pcha go do walki z Hektorem. Podobnie jak u Camusa więź w sytuacji skrajnej okazuje się silniejsza od prywatnych racji, choć u Homera prowadzi do zemsty, a u Camusa do dalszej pracy i pamięci.

FILOZOFICZNY

Arystotelesowska koncepcja przyjaźni (Etyka nikomachejska)

Arystoteles odróżnia przyjaźń dla korzyści i dla przyjemności od przyjaźni doskonałej, opartej na wspólnym dążeniu do dobra. Relacja Rieux i Tarrou jest przykładem tej trzeciej: nie łączy ich interes ani rozrywka, lecz wspólna walka po stronie ludzi, dlatego przetrwała próbę epidemii.

3 Mapa wypowiedzi

- 1 Teza: przyjaźń w sytuacjach skrajnych jest możliwa, a wspólna walka ze złem może ją nawet pogłębić – pod warunkiem wierności wartościom.
- 2 Rieux i Tarrou: współpraca w oddziałach sanitarnych i szczerść rozmów jako fundament więzi.
- 3 Scena kąpieli w morzu i śmierć Tarrou: przyjaźń jako chwila szczęścia i źródło straty w czasie zarazy.
- 4 Rambert: wybór solidarności zamiast prywatnego szczęścia jako dowód siły wspólnoty.
- 5 Kontekst literacki: *Kamienie na szaniec* (Aleksander Kamiński) – Więź Alka, Zośki i Rudego rodzi się na potajemnych spotkaniach i akcjach sabotażowych, a sprawdza się, gdy koledzy organizują Akcję pod Arsenalem i odbijają torturowanego Rudego gestapo. Postaw tę przyjaźń obok relacji Rieux i Tarrou – obie rodzą się w sytuacji granicznej – wniosek, że o przetrwaniu przyjaźni decyduje nie sytuacja, lecz postawa człowieka.